

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Гоцуляк Вікторія Миколаївна, студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ *Кривчук В.О.*

Ст. 46 Конституції України визначає, що громадяни мають право на соціальний захист. Пенсії інші види соціальних витрат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом [1, с. 56]

Таким чином, Конституція закріпила обраний незалежною Україною курс на побудову соціальної та правової держави.

Актуальністю запропонованої теми є той факт, що в Україні ще не доведено до логічного завершення процес реформування сфери пенсійного забезпечення. У зв'язку з цим зростає необхідність у продовженні проведення сучасних науково-теоретичних досліджень у зазначеній сфері. Процес реформування повинен враховувати вже існуючий, перевірений практикою, досвід передових країн світу, серед яких визначальне місце посідають держави Європейського Союзу.

Частково ці питання висвітлюються такими знавцями реформування пенсійного забезпечення в західноєвропейських країнах, як Н. Юрловою, В. Смоленською, Д. Лінденман, М. Рутковським, О. Случинським та ін.

Мета дослідження полягає в тому, щоб на підставі комплексного аналізу законодавства країн ЄС про пенсійне забезпечення та матеріалів їхньої практики виробити і внести пропозиції та наукові рекомендації стосовно вдосконалення законодавства України в цій сфері, створити дієвий механізм реалізації правових норм у відповідних суспільних відносинах.

Наукова новизна піднятої проблематики виражається в комплексному дослідженні питань реформування системи пенсійного забезпечення країн ЄС та демонстрацією реакції західноєвропейських держав на зміни, які диктувалися суспільством та обставинами в певний період розвитку їхньої державності.

Що ж до пенсії, то вона замінює заробітну плату як основне джерело доходів найманого працівника, коли за віком або станом здоров'я він втрачає здатність повноцінно трудитися. Формування моделей національних пенсійних систем – результат суспільної згоди щодо принципів побудови, способів здійснення соціальної політики. Загальною і обов'язковою умовою організації всякої пенсійної системи є створення державою правової, організаційної і економічної бази, яка б забезпечувала збереження права на пенсію.

Пенсійне забезпечення, як один із актуальних аспектів соціального захисту, постійно перебуває під контролем уряду кожної країни. Реформи пенсійних систем, які були проведені в ряді країн ЄС зводяться до різноманітних комбінацій: поступово підвищення пенсійного віку, зниження розмірів окремих видів пенсій, збільшення страхових внесків та періодів страхування, обмеження практики передчасного виходу на пенсію, стимулювання створення приватних пенсійних фондів.

Вартість соціального забезпечення пенсіонерів залежить від співвідношення кількості осіб активного працездатного віку (від 15 до 65 років) і загальної кількості осіб похилого віку (старших 65 років). В західноєвропейських країнах за останні декілька десятиліть це співвідношення швидко знизилось головним чином за рахунок падіння рівня народжуваності, а також підвищення загальної тривалості життя.

Достроковий вихід на пенсію трудящих промислово розвинених країн є до певної міри засобом боротьби з довготривалим безробіттям (Данія, Німеччина, Бельгія, Франція, Великобританія). В деяких країнах пенсійний вік скорочений із урахуванням ступеня шкідливості робіт, але в цьому випадку береться до уваги стан ринку праці. Наприклад, у Греції значно розширений перелік шкідливих робіт. За останні роки він збільшився вдвоє.

Перед системами пенсійного забезпечення стоять три основні завдання. Це перш за все , захист від бідності. По-друге, надання доходу при завершенні

трудової діяльності, розмір якого, як правило, пропорційний сумі заробітку, який виплачувався безпосередньо перед виходом на пенсію. По-третє, захист цього доходу від зниження реального рівня життя в результаті інфляції.

В багатьох країнах державні пенсії по старості виплачуються всім жителям країни в залежності від терміну проживання на території. Вони існують в Данії, Нідерландах, Великобританії. Так, проживши 50 років в Нідерландах, людина отримує право на пенсію по старості: для одружених 100% місячної заробітної плати і для одиноких 70% місячної зарплати. Крім того виплачується 8% на відпустку[4, с. 135]

Для отримання універсальної пенсії припинення трудової діяльності не вимагається, а для отримання трудової пенсії в більшості країн обов'язкове.

Загальноприйнятою практикою в розвинених європейських країнах є індексація пенсій для збереження їх купвельної спроможності (Італія). В багатьох країнах відбувається часткова індексація. Останнім часом у деяких країнах помітне прагнення до обмеження витатків на пенсійне забезпечення. Наприклад у Бельгії уряд ужив заходи щодо стримування затрат на ці цілі шляхом встановлення обмежень на максимальний рівень пенсій, обмежив також можливість вільно накопичувати пенсії з різних джерел.

Професійні і приватні системи пенсійного забезпечення, на відміну від державних систем, не отримують додаткових державних коштів. Такі системи не користуються прямими державними гарантіями, а роблять ставку на фінансові ринки, які дозволяють отримати необхідний рівень прибутку.

Як показує практика промислово розвинених країн, наявність продуманої системи соціального захисту сприяє розвитку трудових ресурсів країни, посилює національний потенціал економічного зростання і здатність проводити реформи, а також сприяє стабілізації політичної і соціальної ситуації в країні.

Список використаних джерел:

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб.: - К.: «Олан», 2004.- 312 с.
2. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту в Україні: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005.-615 с.
3. Герасимів Т. Право соціального забезпечення України: Загальна частина. – Дрогобич: Видавн. фірма «Відродження», 2004. – 240 с.
4. Синчук С.М., Буряк В.Я. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / За ред. С.М. Синчук. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2006. – 318с.
5. Сташків Б.І. Теорія прав соціального забезпечення: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. -405 с.